

erdag Zondag Maan
y Donderdag Vrijdag
Woensdag Donderd
y Zondag Maandag
dag Vrijdag Zaterdag
Maandag Dinsdag
Dinsdag Woensd

JUDITH HEEFT NOG PECH...

OVER DE KOMENDE OMSLAG IN HET DENKEN OVER ONDERWIJS

Judith is elf en een tikkeltje dyslectisch, net als haar vader. Niet dat hij daar nu nog last van heeft, maar de herinnering aan zijn schooljaren zijn niet bijster positief. Uiteindelijk ging hij naar de kunstacademie en werd vormgever van een magazine over wonen.

Judith vliindert door het leven. Ze kan goed meekomen op school, maar dictee, topografie en de tafels zijn niet haar ding. Theo Thijssen schrijft al over deze vorm van dyslexie in 'De gelukkige klas'. Overigens zonder het woord te noemen, want het woord was toen nog ongekend. Hij beschrijft een kind dat niet dom is en toch problemen heeft met hardop lezen, dictee, topografie en het automatiseren van de tafels. Hij zegt over deze leerling: 'zo'n jongen die je zijn eigen gang moet laten gaan, want die komt er wel.'

Zo'n kind als Judith dus. Als Judith een boek leest, dan bekijkt ze de plaatjes. Ze slobbert de tekst als het ware naar binnen. Je krijgt de indruk dat ze slechts hier en daar een woord leest, maar ze snapt wel waar het over gaat. Haar een tekst hardop laten lezen geeft alleen maar stress. Dictee vindt ze lastig. Vooral als het woorden zijn die buiten de regels vallen: woorden die je gewoon maar moet onthouden. Later zal ze hiervan geen last meer hebben. De spellingcontrole zal haar grote vriend worden, net als bij haar vader.

Deze zomer stond ze op mijn stoep met de vraag of ik haar wilde helpen met het leren van de tafels. Ze ging nu naar groep 8 en juf had gezegd dat ze na de grote vakantie een tafeltoets zou krijgen die ze deze keer echt moest halen! De zomervakantie was halfweg. We hadden nog drie weken te gaan. We spraken af dat ze 's morgens om acht uur zou komen en dat ik dan tot kwart over acht de tafels met haar zou oefenen. In mijn hart dacht ik: 'help, waar zijn we mee bezig'. Waarom doen we niet als Theo Thijssen en zeggen we: Judith, tafels leren past niet bij jou, dus laat maar zitten. Je kunt best snel uitrekenen hoeveel 6×7 is, maar zodra jij moet automatiseren klap je dicht. Ik had natuurlijk naar school kunnen gaan en de juf vertellen wat Theo Thijssen lang geleden al had ontdekt. Maar die zou zeggen dat de toets toch wel gemaakt moest worden. Cito hè?

En dus maakten Judith en ik er het beste van. Ik leerde haar wat trucjes om haar geheugen te ondersteunen en we visualiseerden de getallenlijn waardoor ze ontdekte dat er boven de 50 nog maar een paar lastige getallen zijn die in een tafel

thuishoren: 54, 56, 63, 64, 72 en 81. Om de dag zetten we de keukenwekker en keken we hoeveel sommen ze kon maken binnen de vier minuten die de toets zou duren. Elke dag een nachtmerrie! De laatste week draaiden we het om: ze moest nu alle honderd sommen maken en ik keek hoe lang ze erover deed. Nooit bleef ze beneden de zes minuten, maar het aantal fouten verminderde wel en daar prees ik haar om.

Op de dag voor de toets kwam ze zowaar uit onder de vijf minuten. ‘Kan ik het halen?’, vroeg ze me. Ik wist het niet. Ik wist het werkelijk niet. Morgen zou de toets zijn. Die ochtend hoefde ze bij mij geen toets te oefenen. ‘Bewaars je concentratie maar voor straks’, zei ik. En ik praatte op haar in als een echte voetbalcoach: ‘dat ze zich niet van de wijs moest laten brengen, dat ze het kon, dat het oefenen zinvol was geweest, dat ze meteen beginnen moest en niet eerst kijken of haar buurvrouw ook al begonnen was en dat ze nu twee keer een lastige som mocht ‘gokken’ en dan snel weer doorgaan.’ Ik gaf haar ook alle oefenbladen mee. ‘Die moet je aan de juf geven’, zei ik. ‘Dan weet ze hoe hard je hebt gewerkt.’ Toen ik haar uitzwaaide dacht ik weer: ‘waar zijn we in hemelsnaam met elkaar mee bezig in ons onderwijs...’ Ik had erg met haar te doen.

Die middag kreeg ik het verzoek om mee te werken aan een boek over bildung in het onderwijs. ‘Bildung’ is het sleutelwoord voor de volgende grote omslag in het schoolwezen. Bildung geeft kinderen de ruimte zichzelf te zijn en zich van daaruit te oefenen in het verwerven van vaardigheden zoals kritisch denken, nieuwsgierig en creatief de wereld verkennen, betrokkenheid ontwikkelen, maar ook inzicht krijgen in de samenhang van samenlevingsprocessen en alle vaardigheden die nodig zijn om dit te kunnen bereiken, zoals leren lezen, schrijven en rekenen. Die oefening zal gedeeltelijk heterodidactisch (gedisciplineerd) plaatsvinden en naarmate de leerling ouder wordt meer autodidactisch (geliberaliseerd). Bildung geeft leerkrachten de ruimte om dat wat Theo Thijssen al ontdekte, weer in praktijk te mogen brengen. Dat betekent de leerkracht te willen en te kunnen zijn die vanuit eigen levenservaring het kind uitdaagt zich te ontplooiën tot wie het in wezen al is: Judith, de vlinder die graag tekent en de wereld mooier maakt. Die naar de toneelschool wil, of anders iets in de mode...

Die dromen worden nu overspoeld door lastige toetsen en taken die haar onzeker maken. Judith heeft gewoon de pech een cito-kind te zijn, te laat voor Theo Thijssen en te vroeg voor bildung.

Met het huidige onderwijssysteem wens ik haar volgend jaar het vmbo toe. Van daaruit kan ze doorstromen naar mbo en hbo. Wellicht eindigt ook zij op de kunstacademie. Het zou mij niet verbazen.

Of ze de toets gehaald heeft, vraagt u? Gelukkig heeft Judith een juf met een bildungshart, al zal ze dat zelf misschien niet beseffen. Ze zou Thea Thijssen kunnen heten. De honderd sommen had Judith af en de gegokte antwoorden had juf niet aangestreept. De toets was gehaald! Bravo juf Thea. En Judith? Enkel blij. Ze hoeft deze toets nu niet nóg een keer te doen. Ze kan weer gewoon op haar eigen manier en in haar eigen tempo gaan rekenen. Ze komt er wel.

REACTIES? MAIL VIA TRIJNTJE@LEZENMOETJEDOEN.NL